

پایان عصر روان شناس های مشهور اما غیر مجاز

به دنبال انتشار فهرستی از افراد مشهور که فاقد مجوز فعالیت در حوزه روان شناسی هستند از زمینه های بروز روان شناسی بازاری گفتیم و پای صحبت رئیس سازمان نظام روان شناسی کشور نشستیم

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

چهارشنبه ۴ خرداد ۱۴۰۱

۲۲ شوال ۱۴۴۲ ۲۵ می ۲۰۲۲

شماره ۲۰۹۴۵

۲۱۶۵



اقدام نظام روان شناسی

قابل تحسین است

ولی کافی نیست

توضیحات یک روان شناس درباره ابعاد مختلف اقدام سازمان نظام روان شناسی در انتشار فهرست غیرروان شناس ها

انسیمه برزویی | روان شناس بالینی



سازمان نظام روان شناسی به تازگی فهرستی از اسامی افراد غیرروان شناس و فاقد مجوز را منتشر کرده است که این عمل را می توان گام مثبتی دانست برای آگاه کردن مردم از فعالیت غیرروان شناس ها و روشن

کردن مرزهای روان شناسی حرفه ای و علمی. وقتی حرف از غیرروان شناس ها می شود، این سوال پیش می آید که پس روان شناس به چه کسی گفته می شود؟ براساس قوانین سازمان نظام روان شناسی، افراد با حداقل مدرک کارشناسی ارشد روان شناسی و مشاوره می توانند در سازمان نظام روان شناسی عضو شوند و برای دریافت پروانه تخصصی، باید حداقل دو مقطع تحصیلی در رشته های روان شناسی و مشاوره تحصیل کرده باشند و فرایند مصاحبه و تأیید صلاحیت توسط این سازمان را طی کنند. طبق این تعریف، پای موضوع مهمی به میان می آید.

❖ روی کار مجوز دار ها هم نظارت شود

در فهرستی که سازمان نظام منتشر کرده است، نام افرادی به چشم می خورد که برخی خودشان اذعان دارند روان شناس نیستند و به عنوان کوچ، سخنران انگیزشی، مربی و... فعالیت می کنند. حال چه اتفاقی می افتد؟ این مسئله چند بُعد دارد؛ اولاً موجی راه افتاده که عده ای در دفاع از این افراد می گویند آن ها اساساً ادعای روان شناس بودن نکرده اند پس صادق بوده اند و بنابراین بقیه حرف های شان را هم می پذیریم. آیا این کار به روشن شدن روان شناسی علمی نزد مردم کمک می کند؟ ثانیاً اعلام کردن اسامی تعدادی از معروف ترین غیرروان شناس ها هر چند که برای شروع گام خوبی است در برابر تولد هر روزه این افراد در فضای مجازی، تا چه اندازه کار موثری است؟ آیا بعد از اعلام اسامی تمام چند هزار نفری که سازمان وعده انتشارش را داده است، کار تمام می شود؟ به روز کردن این فهرست را تا کجا می توان ادامه داد و آیا اصلاً تمرکز بر این کار بخشی از وظایف سازمانی است که رسالت های بس مهم تری دارد؟ واقعیت این است که تعداد غیرروان شناس ها در فضای مجازی بسیار بیشتر از آن است که در قالب یک یا چند فهرست بتوان معرفی شان کرد، به علاوه باید پرسید که چنین فهرست هایی تا چه حد خاصیت بازدارندگی دارند؟ سوال مهم تر این است که سازمان نظام در افشای نام افرادی که اتفاقاً دارای مجوز و پروانه از این سازمان هستند و ممکن است در اتاق درمان آسیب های چه بسا عمیق تری به مراجعان وارد کنند، چقدر صریح و دقیق عمل می کند؟ آیا تاکنون سازمان فهرستی از این افراد منتشر کرده است؟ نکته این است که در تمام دنیا افرادی با عنوان کوچ، نویسنده، سخنران و... فعالیت می کنند که گاه حتی راهبردهای شان مبتنی بر علم است یا می توانند کوتاه مدت در زندگی عده ای آثار مثبتی داشته باشند قطعاً نه می توان تمام این افراد را شناسایی یا غربال کرد، نه می توان مانع فعالیت شان در فضای مجازی شد و نه می توان مفید یا مضر بودن تمام آن ها را براساس معیارهای سازمان مشخص کرد. اما باید مردم را به رویکرد مطالبه گرانه تجهیز کرد.

❖ از سازمان نظام چه توقعی داریم؟

مردم باید بین غیرروان شناس ها و در مانگران دارای صلاحیت کار روان درمانی تمایز قائل شوند و برای درمان مشکلات مرتبط با سلامت روان و دریافت مشاوره یا راهنمایی حرفه ای به کلینیک های دارای مجوز از سازمان نظام مراجعه کنند. همچنین حق دارند از در مانگران شان تقاضا کنند نه تنها درباره مجوز های لازم بلکه درباره سوابق حرفه ای و علمی اش مثل مقطع تحصیلی، گرایش و حتی دانشگاه محل تحصیل توضیح مختصری را ارائه دهد. پس وظیفه ما به عنوان مراجعه کننده این است که برای دریافت راهنمایی و آموزش در حیطه سلامت روان، از صلاحیت حرفه ای در مانگر، مدرس و آموزش دهنده اطمینان کسب کنیم. وظیفه سازمان نظام چیست؟ آیا انتشار چنین فهرستی کافی است؟ البته که نه. در کنار تحسین این اقدام سازمان نظام روان شناسی در زمینه اعلام برائت از غیر متخصص هایی که در فضای مجازی در حیطه روان شناسی فعالیت می کنند، لازم است از این نظام مطالبه گری کنیم؛ یعنی بخواهیم که به جای تمرکز بر بیرون و فضای غیر قابل کنترل مجازی، روی حیطه هایی که در کنترل خود است یعنی ضعف های قانونی و اجرایی خود تمرکز کند؛ اقدامات مؤثر تر و البته در خور این سازمان انجام دهد، همچون دقیق تر شدن ساز و کار های تأیید صلاحیت روان شناس ها، نظارت مداوم بر کار روان شناس های دارای مجوز، تلاش برای مقابله با سیل فارغ التحصیلان روان شناسی با پیشینه تحصیلی نامرتبط و از دانشگاه های با مرتبه علمی پایین و پیگیری برای تسهیل دسترسی مردم به خدمات حرفه ای روان شناسی با اقداماتی همچون تحت پوشش بیمه قرار دادن این خدمات.



❖ انتشار این فهرست، یک کار مقدّماتی است

از دکتر حاتمی می پرسیم که آیا شما و نظام روان شناسی به همین اعلام اسامی اکتفا می کنید که می گوید: «قطعاً نه. این اعلام یک کار مقدّماتی است و ما این افراد را به زودی به قوه قضاییه و پلیس فتا معرفی خواهیم کرد تا قوه قضاییه بررسی کند که چرا این افراد بدون مجوز و خارج از قانون، مشغول فعالیت در این حوزه هستند. مجلس شورای اسلامی نظارت بر خدمات روان شناسی را به صورت مطلق به سازمان نظام روان شناسی و مشاوره کشور داده است. ما هم به صورت محسوس و نامحسوس نظارت می کنیم. حالا اگر کسی شکایت کند، اگر آن فرد پروانه داشته و عضو سازمان باشد، قانون به ما اجازه داده که خودمان در کمترین زمان ممکن بررسی و حکم را هم صادر کنیم. اما اگر تحصیلات روان شناسی نداشته باشد، باید به دادگاه معرفی شود و آن ها حکم بدهند.»

❖ بر روان شناس های دارای مجوز هم نظارت دوره ای داریم

از او درباره این ادعا که هیچ نظارتی بر مشاوران و مراکز مشاوره دارای مجوز وجود ندارد، می پرسیم که می گوید: «برای دریافت مجوز از سازمان نظام روان شناسی، فرد باید ۲ مقطع مدرک مرتبط داشته باشد. سپس در نظام تشکیل پرونده بدهد تا در کمیسیون های تخصصی، بررسی صورت گیرد و سپس مصاحبه شود. در پایان اگر صلاحیت اش احراز شد، به او پروانه می دهیم. این در تمام جهان همین طور است. اگر یک نفر در مقطع دکتر یا کارشناسی ارشد فارغ التحصیل شود، باید ۳ تا ۵ سال کارورزی کند تا صلاحیت اش تأیید شود. در ضمن، به هیچ وجه این گونه نیست که بعد از دریافت پروانه، نظارتی بر آن مشاور نداشته باشیم. بر همه مراکز مشاوره ای که از سازمان مجوز داشته باشند، نظارت دوره ای صورت می گیرد و حراست و بازرسی سازمان در این زمینه، فعال هستند. نظارت ما بر مشاوران و مراکز مشاوره به دو صورت است، یکی به صورت بازدید و آشکار و دیگری به صورت نامحسوس. ما بر تمام مراکز مجوز دار به طور نامحسوس نظارت می کنیم حتی آن هایی که بهزیستی مجوز داده است، چرا که مسئولیت هر نوع خدمات روان شناسی با سازمان روان شناسی است. یعنی ما هم باید مجوز بدهیم و هم نظارت داشته باشیم.»

بخوای با تصور مثبت می رسی. فضای مجازی هم که فرصت پخش ویدئو و پادکست و داشتن رسانه در اختیار همه قرار می دهد. این جا بود که نسل تازه ای از روان شناسان زرد پیدا شدند که با حرف های عجیب، فروش بسته آموزشی، ویدئوهای بی سروته و... مخاطب زیادی جذب کردند. شاید رونق این افراد هم ریشه در این داشت که رسانه ملی به عنوان فراگیرترین رسانه کشور، محتوای مناسبی برای مخاطب در این حوزه نداشت و مخاطب بی دفاع در فضای مجازی سواد رسانه درست در برابر سخنرانی های پرزرق و برق نداشت.

نمی دهد؛ دعوتی که باعث تأیید صلاحیت آن افراد در ذهن مخاطب برنامۀ ما می شود.

❖ **تربیتون های دانشگاهی** | در کنار تلویزیون، فضای دانشگاه ها هم متأسفانه در تسخیر چنین افرادی بود. سخنرانی هر چه جذاب تر، نسخه های کارشناس هر چه کلی تر و بار علمی هر چه پایین تر، احتمال حضور این افراد در دانشگاه ها بیشتر. ویدئوهای طنز و شوخی های سطحی یکی از افرادی که اسم شان در فهرست اخیر سازمان نظام روان شناسی دیده می شود در جریان سخنرانی او در یک دانشگاه ضبط و پخش شده بود و نشان می دهد فضای مطالبه برای بحث جدی و علمی، حتی در بین برخی دانشجویان هم کم رنگ است و از یک سخنران هم انتظار لوده بازی دارند.

❖ **پولداری یک شبه و قانون جذب** | با فراگیر شدن انواع بازاریابی شبکه ای و عطش برای پولدار شدن یک شبه، آدم هایی با حرف های عجیب در حوزه قانون جذب و... پیدا شدند که مدعی بودند به هر چه

توسط برخی روان شناس های قلابی تهدید شدیم

رئیس سازمان نظام روان شناسی و مشاوره کشور از معرفی روان شناس های قلابی به قوه قضاییه و پلیس فتا خبر داد



مجید حسین زاده | روزنامه نگار

انتشار اسامی افراد غیر روان شناس فاقد مجوز که از ماه ها پیش وعده آن توسط رئیس سازمان نظام روان شناسی و مشاوره کشور داده شده بود، سرو صدای زیادی به پا کرده است. اسامی افراد سرشناسی در آن دیده می شود که ظاهراً مجوز هیچ گونه فعالیتی در این حوزه را ندارند. در اطلاعیه سازمان نظام روان شناسی، اسامی ۱۴۴ فرد غیر روان شناس منتشر شده که البته اشاره شده که این فهرست اولیه است و فهرست بقیه افراد فاقد مجوز در آینده به روزرسانی خواهد شد. با دکتر محمد حاتمی، رئیس سازمان نظام روان شناسی و مشاوره کشور تماس گرفتیم تا از ادامه پیگیری های بار بار و بار بار روان شناس های غیر مجاز و واکنش ها به انتشار این فهرست بپرسیم.

❖ **برای ۴ هزار مشاور غیر قانونی پرونده تشکیل دادیم**
«ما ۴ هزار و ۵۰۰ مشاور را که در فضای مجازی یا مراکز مشاوره به صورت غیر قانونی فعالیت می کردند، شناسایی کرده و تشکیل پرونده داده ایم». دکتر حاتمی با این مقدمه می افزاید: «هم اینک، مشغول احراز هویت و تخلف همه این افراد هستیم. الان فهرست ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر از این افراد که هیچ مدرک روان شناسی ندارند یا غیر مجاز هستند، آماده شده است. با توجه به هماهنگی هایی که لازم است انجام شود، ان شاء... در فهرست های بعدی که به زودی اعلام خواهد شد، بقیه این اسامی را هم منتشر خواهیم کرد.»

❖ **این افراد هم حق مردم را ضایع کردند هم روان شناس ها را**
او در باره واکنش ها به انتشار این فهرست می گوید: «باز خورد های خیلی خوبی از سمت جامعه روان شناسی کشور و دلسوزان این حوزه داشتیم و از این اقدام، حمایت و قدر دانی شد. سازمان ما مسئول حقوق مردم در حوزه روان شناسی و مشاوره است. در ما جرای فعالیت روان شناس های غیر مجاز، هم حقوق مردم در حال پامال شدن بود و هم حقوق روان شناسان معتبر و مجوز دار. مردم از این نظر که این افراد ترفه های بسیار زیادی می گرفتند و روان شناس هیچ کدام حتی تحصیلات روان شناسی هم نداشتند. یک نفر از این افراد که خیلی معروف است و همه شما او را می شناسید، فقط یک فوق دیپلم مکانیک دار و همین الان پرونده اش روی میز است.»

❖ **تهدید مان کردند اما ما دست بر نمی داریم**
«بعضی از این افراد به منابع قدرت و مالی و... وصل هستند بنابراین با انتشار این فهرست گفتند یک کار هایی می کنند ولی ما بر این تصمیم برای اعاده

چرا روان شناسی زرد و بازاری رونق گرفت؟

انتشار فهرستی از افرادی که با عناوین جذاب در حوزه روان شناسی و مشاوره مداخله داشتند و حتی مبالغه سنگینی از مردم بابت خدمات غیر استانداردشان گرفتند اتفاق تازه و جالبی بود که می توانست زود تر از این هم رخ دهد، اما زمینه های ظهور و مطرح شدن چنین افرادی را باید در کجا جست و جو کرد؟

❖ **بی دقتی تلویزیون** | یکی از بستر هایی که به دیده شدن چنین افرادی کمک کرد رسانه ملی به خصوص تلویزیون بود. به همان نسبتی که صحبت های جذاب و گاهی با مزه این افراد از تلویزیون پخش می شد بر تعداد فالوئر ها و البته نرخ مشاوره و سخنرانی آن ها هم اضافه می شد. چطور از مردم انتظار داریم که برای مراجعه به روان شناس و مشاور به فهرست افراد دارای صلاحیت مراجعه کنند، اما رسانه ملی که به خاطر مخاطب فراگیرش باید حساسیت بیشتری داشته باشد در دعوت از چنین افرادی به عنوان کارشناس و مهمان، هیچ حساسیتی به خرج

